

4. BÖLÜM

MODERN HEMŞİRELİK / ÇEVRE KURAMI

Ezgi DEMİRTÜRK SELÇUK*

FLORENCE NIGHTINGALE (1820-1910)

“Sağlık sadece iyi olmak değil, sahip olduğumuz her gücü iyi kullanmaktır!”

Sosyal reformcu, istatistikçi ve modern hemşireliğin kurucu Nightingale, 12 Mayıs 1820 tarihinde İtalya’nın Floransa şehrinde dünyaya gelmiştir. Ailesi sık sık yurt dışı seyahatleri yapan, aristokrat sınıfından, varlıklı, kültürlü bir İngiliz ailesidir. Nightingale’in yaşadığı Viktorya devri kadında zekânın aramadığı, ev işleri ve çocuk bakımı-nın ötesinde bir varoluşun beklenmediği, kadınların genel anlamda kamusal ve siyasal alandan soyutlandıkları bir dönemdi. Nightingale genç yaşta olmasına rağmen çevre-sindekilerden farklı hissediyor ve 17 yaşındayken Tanrı tarafından görevlendirildiğine inanıyordu. Onun yaşadığı dönemde sağlık bakım sisteminde eğitim ve hasta bakım kavramı yoktu. Fakat Florence Nightingale günümüzde de geçerliliğini koruyan “Pro-fesyonel Hemşirelik Uygulama Sistemi” ni geliştirdi. Nightingale, diğer mesleklerle iliş-ki kurmanın da önemini fark etmiş, zamanın önde gelen hekimleri ve toplumun diğer etkin üyeleri ile ilişki kurarak hemşirelik felsefesini geliştirmiştir. Hastanede ve orduda çalıştığı yıllar boyunca deneyimler kazanarak hemşirelik felsefesinin mantıksal temelini oluşturmuştur. Nightingale’in kavramsal teorisi hemşirelik kavramıyla kişi, çevre ve sağlık arasındaki ilişkiyi tanımlayan bir yasalar topluluğudur. Onun teorisi hemşireliğin dört metaparadigmasından oluşmaktadır. Fakat odak noktası öncelikle hasta ve çevresi üzerinedir. Hemşirelik uygulamalarıyla hastanın iyileşme sürecini hızlandırmayı amaç-lamaktadır. Nightingale, 80 yaşına kadar çalışmış, 87 yaşında İngiliz İmparatoru’ndan Britanya İmparatorluğu ve İnsanlık Yüksek Hizmet Madalyasını almış ve bir süre son-rasında görme yeteneğini kaybetmiştir. 13 Ağustos 1910 yılında Londra’da 90 yaşında vefat etmiştir.

* Öğr. Gör.,Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Anestezi Programı, demirturkeze@gmail.com

Genellenebilirlik

Nightingale'in kuramı her zaman tüm hemşirelere genel bir rehberdir. Nightingale'in bazı spesifik önerileri uzun süre uygulanmasına karşın hemşire-hasta-çevre arasındaki ilişkiler gibi genel kavramları hala geçerlidir. Kuram "herhangi bir zamanda herhangi bir hastaya bakan kadın" olarak tanımlanan hemşirelere yöneliktir. Nightingale'in kuramı geniş bir alanda uygulanabilir ve genellik kriterine uymaktadır (16).

Kesinlik-Doğruluk

Florence Nightingale'in kuramındaki kavramlar ve ilişkiler genellikle açıkça belirtilmemiştir, denenebilir ve test edilebilir ifadelerden çok kanıtlanmış doğrular olarak gösterilmiştir. Amprik kesinlik az veya hiç yoktur. Buna rağmen Nightingale hemşirelik uygulamalarında sistematik araştırmalardan çok bireysel gözleme önem vermiştir ve kuram geliştirmeden deney yapılmasını önermiştir (16).

SONUÇ

Florence Nightingale İngiliz sosyal reformcu, istatistikçi ve hemşiredir. Modern hemşireliğin kurucusudur. Onun başarıları profesyonelleştirici hemşirelik rollerini belirleyici nitelikte olmuştur. Doğum günü her yıl "Uluslararası Hemşireler Günü" olarak kutlanmaktadır. Nightingale'nin çok yönlü bir yazar olması hemşirelerin ve hemşire akademisyenlere yol göstermektedir.

KAYNAKLAR

1. Velioglu P. *Hemşirelikte Kavram ve Kuramlar*. Alaş Ofset, İstanbul, 2012, s119-140.
2. Tomey AM, Allgood MR. *Nursing Theorists and Their Work*, Mosby Year Book, 6th Ed. America, 2006, s.69-78.
3. Birol L. *Hemşirelik Süreci*, Etki Matbaacılık Yayınları Ltd. Şti. 10. İzmir, 2011.
4. Çevik ve ark. *Florence Nightingale'in Hemşirelik Öğretilerine ve Feminist İdeolojiye Katkılarına Genel Bir Bakış*: Türkiye Klinikleri J Med Ethics, 2004, (12):177-182.
5. Woodham-Smith C. *Florance Nightingale Türkiye'de ve Dünya'da Hemşireliğin Kuruluşu (H.İlhan)*, Alter yayıncılık, Ankara, 2006.
6. Şentürk S.E. *Hemşirelik Tarihi ve Deontolojisi*, Can Kitapçılık-Pazarlama Yayınları, 5. Baskı, İstanbul, 2011, s59-68
7. Parker ME. *Nursing Theories Nursing Practice*, 3th Ed. Philadelphia, F.A. Davis Company. 2010.
8. Allgood MR. *Nursing Theorists: Utilization & Application*, 8th Ed. St. Louis, Missouri: Elsevier Mosby. 2014.
9. Parker EM. *Nursing Theories and Nursing Practice*. Philadelphia, Second Edition, F.A. Davis Company. 2005. s39-57.

10. Ulusoy MF, Görgülü RS. *Hemşirelik Esasları- Temel Kuram, Kavram, İlke ve Yöntemler*, Ankara, 72 TDFO Ltd.Şti, 2001.
11. Garofalo ME. *Florence Nightingale (1820-1910): Feminism and hospital reform*. American journal of public health, 2010, 100(9).
12. Torun S. (2008). *Kırım Savaşında Hasta Bakımı ve Hemşirelik*, Çukurova Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Deontoloji ve Tıp Tarihi Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Adana.
13. McWven M, Wills EV. *Theoretical Basis For Nursing*, Lippincott Williams&Wilkins, Philadelphia, 2011.
14. Ay FA. *Temel Hemşirelik Kavramlar, İlkeler, Uygulamalar*. Florence Nigtingale. (1. Baskı), İstanbul, 2007, s8-9.
15. Birol L. *Hemşirelik Süreci*. Etki Matbaacılık Yayıncılık Ltd. Şti. İzmir, 2005.
16. Karadağ A, Çalışkan N, Göçmen Baykara Z. (Ed). *Hemşirelik Teorileri ve Modelleri*, Akademi Basın ve Yayıncılık.2017.
17. George J (Edit). *Nursing Theories*. 4th Ed. USA, 1995, p.33-48.
18. Potter PA, Perry AG. *Fundamentals of nursing*. Canada, 8th Ed. Elsevier Mosby. 2014.
19. Sabuncu N. *Hemşirelik Bakımında İlke ve Uygulamalar*, Alter Yayıncılık, 2014.
20. Masters, K. *Nursing Theories: A Framework For Professional Practice*, 2. Baskı, USA, Production Credits, 2015;6-13
21. Nightingale F. *Notes on Nursing: What It Is, and What It Is Not*, London, 1859.
22. Alligood MR. *Nursing Theory: Utilization and Application*, St. Louis, Missouri:Elsevier Mosby. 2014.
23. Fitzpatrick J, Whall AL. *Conceptual Teories of Nursing*. Philadelphia, 4th Edition, F.A. Davis Company.2005.
24. Pektekin Ç. *Hemşirelik Felsefesi*, İstanbul, İstanbul Tıp Kitabevi, 2013; 41-46